

Miljø- og Fødevarerministeriet (mfvm@mfvm.dk)

Vedr.: Høringsudkast til lovforslag om ændring af miljøbeskyttelsesloven (Indfasning af kvælstof til akvakultur)

cc: agnsi@mfvm.dk og mamae@mfvm.dk

4. januar 2018

Tak for høringsudkast, hvortil vi har følgende bemærkninger.

Vi finder, at udkastet overordnet udmønter de politiske intentioner i Landbrugs- og Fødevarerpakken og vækstplanen for akvakultur. Vi er derfor generelt tilfredse med høringsudkastet. Vi finder det særlig positivt, at der vil blive fastsat regler om, at godkendelsesmyndigheden skal lægge ministerens afgørelse til grund ved udformning af vilkår om maksimal udledning af kvælstof i miljøgodkendelsen og, at der påtænkes fastsat regler om, at Miljøstyrelsens afgørelse om tilladelse til godkendelsesmyndigheden om brug af kvælstofpuljerne ikke kan påklages til anden administrativ myndighed.

Vi har herudover følgende konkrete bemærkninger til høringsudkastet.

3.1.1. Miljøbeskyttelsesloven – regulering af dambrug og havbrug

I afsnittet gives en beskrivelse af de forskellige dambrugstyper jf. bilag 2 til godkendelsesbekendtgørelsen.

Vi savner en beskrivelse af RAS anlæg. De minder dels om FREA anlæg i forhold til indretning og drift og dels om "dambrug", fordi RAS anlæg (efter vores "definition") har direkte udledning til vandmiljøet. Det bemærkes, at RAS anlæg kan være baseret på såvel indtag af ferskvand som saltvand. Derfor anbefaler vi i forhold til listeindplacering, at RAS anlæg medtages under både listepunkt I 201 (saltvand) og listepunkt I 202 (ferskvand). Det underbygges med, at der er særlige godkendelsesforhold for FREA anlæg, fordi de ikke har direkte udledning til vandmiljøet.

I forhold til lovforslaget er det mere relevant at inddele dambrug efter deres "miljø- og ressourceeffektivitet". Dette forhold gennemgås nærmere i afsnit 3.1.2.

3.1.1.3. Forholdet til anden relevant regulering

Det fremgår heraf, at der ikke kan meddeles godkendelse, hvis et dambrug eller havbrug "vil skade et Natura 2000-område". Dette er en overimplementering. Det fremgår af habitatdirektivets artikel 6.3, at der kun kan gives tilladelse, hvis projektet ikke har skadelige virkninger for den omhandlede "lokalitets integritet". Dette er ikke det samme som en nul-skade, men indebærer tværtimod, at det skal dokumenteres, at det er uden rimelig tvivl, at en lokalitets integritet ikke skades.

EU-Domstolen har fastslået, at et projekt ikke nødvendigvis skader et områdets integritet, selvom det stedvis vil få alvorlige virkninger, stedvis ødelæggelse af habitatarter eller habitatområder. Den samme praksis ses i EU-Kommissionens retningslinjer fra 2012 om akvakultur og Natura 2000, hvor kravet til en tilladelse er: *"no adverse impact on the integrity of the Natura 2000 site"*.

Den nuværende formulering er derfor en overimplementering og bør derfor ændres, så den følger EU-Domstolens praksis og EU Kommissionens retningslinjer om akvakultur og Natura 2000.

3.1.1.5. Særligt for havbrug

Her bør det tilføjes, at alle havbrug har ansøgt om miljøgodkendelse inden for den fastsatte frist.

3.1.2. Dambrugs miljø- og ressourceeffektivitet

Vi anbefaler, at afsnittet reformuleres, således, at det indledningsvis afklares, hvad der forstås ved begrebet "miljø- og ressourceeffektivitet".

Det følger af den politiske aftale om "akvakultur i vækst", at *"kriterierne for tildeling af kvælstof skal sikre dambrugserhvervets udvikling mod mindre kvælstofudledning pr. produceret fisk"*. Det fremgår videre af aftalen, at den forøgede mængde kvælstof tildeles efter kriterier *"som prioriterer ressourceeffektive anlæg baseret på regulering af udledninger og anlæg med høj anvendelse af miljøteknologier"*.

Det følger videre af aftale om "Fødevarer- og landbrugspakke", at *"eksisterende traditionelle dambrug vil således kun få adgang til den supplerende kvælstofkvote, hvis de omlægger deres produktion til et modeldambrug"*.

Det bemærkes, at begrebet "miljø- og ressourceeffektiv" ikke fremgår af hverken Fødevarer- og landbrugspakken eller "akvakultur i vækst".

Dette leder frem til, at de overordnede indikatorer for inddeling af dambrug efter "miljø- og ressourceeffektivitet" bør være kvælstofudledning pr. produceret fisk og omfanget af anvendte miljøteknologier. Jf. de ovenfor anførte politiske intentioner bør det vigtigste prioriteringskriterium være kvælstofudledning pr. produceret fisk.

RAS/FREA anlæg adskiller sig fra Modeldambrug ved, at de har et lavere vandindtag pr. produceret fisk, og at de derfor er udstyret med flere miljøteknologier, herunder fx de-nitrifikationsanlæg. Derfor vil kriteriet "miljøteknologier" alt andet lige give følgende prioriterede rækkefølge: 1. RAS/FREA anlæg, 2. Modeldambrug type 3 og 3. Modeldambrug type 1.

Vi mener derimod ikke, at der forlods kan opstilles en tilsvarende prioritering efter kriteriet "kvælstofudledning pr. produceret fisk", da det må bero på en konkret vurdering af anlægget og produktionen, herunder hvilken art der opdrættes, fiskens størrelse, vandindtaget (saltvand/ferskvand) m.v.

Det bør anføres, at der i forhold til kvælstofudledning er solid empiri for modeldambrug, men at der fortsat savnes valide udledningsdata fra RAS/FREA anlæg. Det skyldes primært, at de eksisterende anlæg endnu ikke har opereret under fuld drift i en længere periode, og at der derfor mangler generel evidens for anlæggenes forventede reduktioner i kvælstofudledning.

Endelig skal vi opfordre til, at der fremadrettet anvendes en mere holistisk og videnskabelig tilgang til brugen af begrebet "miljø- og ressourceeffektivitet". Dette kunne eksempelvis ske ved brug af et sæt vægtede indikatorer, herunder fx CO₂ udledning pr. kg produceret fisk i forhold til N-udledning pr. kg produceret fisk, N-udledningen i forhold til områdets "sårbarhed" m.v. Vi deltager gerne i arbejdet med at udvikle og validere et sådant værktøj, der også vil kunne understøtte politiske beslutningsprocesser.

3.2. Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser

Det bør præciseres, at puljen på 200 tons kvælstof er reserveret til ferskvandsdambrug.

Det fremgår af afsnittet, at det "vurderes hensigtsmæssigt", at der "så vidt muligt" skabes mulighed for at omfordele kvælstof mellem kystvandområderne og mellem årene. Efter vores opfattelse er det en kritisk forudsætning for at realisere vækstplanen, og det bør præciseres.

Det fremgår af både afsnit 3.2. og 3.3 (Den foreslåede ordning) at der i den udmøntende bekendtgørelse forventes fastsat en "*række tildelingskriterier*", som skal sikre, at de mest miljø- og ressourceeffektive dambrug har størst chance for at få del i puljerne til dambrug. Det giver anledning til bekymring, da der efter vores opfattelse kun skal anvendes to kriterier: Udledt mængde kvælstof pr. produceret fisk og omfanget af anvendte miljøteknologier.

Vi vurderer, at der ikke generelt vil være problemer med at prioritere ansøgninger efter omfanget af anvendte miljøteknologier jf. den foreslåede type inddeling.

Derimod vil en ansøger være motiveret til at argumentere for, at anlægget qua en "unik konfiguration" eller specielle driftsforhold vil have en særlig lav kvælstofudledning pr. produceret fisk. Det rummer flere problemer. For det første kan det være svært at vurdere validiteten og realismen i ansøgers "projekt" grundet mangel på empiri. For det andet er det "risikofrit" for ansøger forstået på den måde, at ansøger ikke skal "aflevere" den tildelte mængde kvælstof, hvis det efterfølgende viser sig, at anlægget ikke "performer" i henhold til det ansøgte. Dermed er der en risiko for, at realistiske projekter underprioriteres.

Disse forhold bør fremgå af ministeriets overvejelser, og det bør indgå i fastlæggelsen og vægtningen af prioriteringskriterier.

I forhold til den tidsmæssige indfasning foreslås det, at ordningen ophæves automatisk med udløbet af 2. planperiode (den 22. december 2021). Vi anbefaler, at der gennemføres en midtvejsevaluering af processen for at vurdere, om der er behov for at justere ordningen.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Det bør anføres, at gennemsnitsproduktion og gennemsnitligt bruttoudbytte for 2013-15 alene omfatter modeldambrug type 1 og 3, og at forventninger til øget produktion og bruttoudbytte forudsætter, at hele kvælstofkvoten på 380 tons tilføres lignende modeldambrug.

Det bør anføres, at der først kan ansøges om tilskud fra Den Europæiske Hav- og Fiskerifond til ombygning og etablering af akvakulturanlæg i 2019, og at det kan påvirke investeringstempoet negativt.

Bemærkninger til lovforslagets § 1

Vi indstiller, som tidligere anført, at dambrug kategoriser i tre typer: 1. RAS/FREA anlæg, 2. Modeldambrug type 3, og 3. Modeldambrug type 1, og at afsnittet konsekvensrettes i henhold til denne opdeling.

Der bør også jf. prioriteringskriterierne gives en henvisning til dambrugsbekendtgørelsens (nr. 1567 af 07/12/2016) bilag 7, der opstiller BAT-standardkrav for dambrug udtrykt som maksimalt tilladte udledninger af kvælstof pr. ton fisk.

Venlig hilsen

Dansk Akvakultur

Brian Thomsen
Direktør

Mathias Mæhle

Til: Dansk Arbejdsgiverforening
Emne: SV: Høring af Lovforslag om indfasning af kvælstof til akvakulturerhvervet

Fra: Dansk Arbejdsgiverforening [<mailto:DA@da.dk>]

Sendt: 1. december 2017 12:55

Til: Mathias Mæhle

Emne: SV: Høring af Lovforslag om indfasning af kvælstof til akvakulturerhvervet

Under henvisning til det til DA fremsendte høringsbrev af g.d. vedrørende ovennævnte skal vi oplyse, at sagen falder uden for DA's virkefelt, og at vi under henvisning hertil ikke ønsker at afgive bemærkninger.

Med venlig hilsen

Elise S. Hansen
Chefsekretær

Mathias Mæhle

Til: Morten Løber
Emne: SV: Høring af Lovforslag om indfasning af kvælstof til akvakulturerhvervet

Fra: Morten Løber [<mailto:MOLO@DI.DK>]

Sendt: 15. januar 2018 12:44

Til: Mathias Mæhle

Emne: RE: Høring af Lovforslag om indfasning af kvælstof til akvakulturerhvervet

Til Mathias Mæhle, Miljø- og Fødevareministeriet

DI har kun haft kort tid til at gennemgå dette materiale.

DI finder, at redegørelsen for de erhvervsøkonomiske effekter af lovforslaget ikke synes fyldestgørende, i og med at der alene er gjort rede for dam- og havbrugserhvervets positive effekter af forslaget; og ikke de potentielle negative effekter for andre erhverv.

DI har desværre ikke haft mulighed inden for den korte frist at analysere effekten for de øvrige berørte erhverv.

Med venlig hilsen

Morten Løber
Chefkonsulent

(+45) 3377 3935

(+45) 20275245 (Mobile)

molo@di.dk

di.dk

Dansk Industri

Mathias Mæhle

Til: Pernille Weile
Emne: SV: Høring af Lovforslag om indfasning af kvælstof til akvakulturerhvervet

Fra: Pernille Weile [<mailto:pw@danskevv.dk>]
Sendt: 5. december 2017 09:49
Til: Miljø- og Fødevareministeriets Departement
Cc: Agnete Sigurd; Mathias Mæhle; Allan Weirup; Robert Jensen
Emne: VS: Høring af Lovforslag om indfasning af kvælstof til akvakulturerhvervet

Danske Vandværker har ikke kommentarer til det fremsendte
Med venlig hilsen

Pernille Weile
Juridisk rådgiver

Tlf. direkte 56 13 0206 | pw@danskevv.dk
Solrød Center 20C | 2680 Solrød Strand
www.danskevv.dk | info@danskevv.dk

Fra: Rådgivning
Sendt: 4. december 2017 14:06
Til: Pernille Weile <pw@danskevv.dk>
Emne: VS: Høring af Lovforslag om indfasning af kvælstof til akvakulturerhvervet

Med venlig hilsen

Pernille Weile
Juridisk rådgiver

Tlf. direkte 56 13 0206 | pw@danskevv.dk
Solrød Center 20C | 2680 Solrød Strand
www.danskevv.dk | info@danskevv.dk

Fra: Danske Vandværker
Sendt: 4. december 2017 08:28
Til: Rådgivning <raad@danskevv.dk>; Allan Weirup <aw@danskevv.dk>
Emne: VS: Høring af Lovforslag om indfasning af kvælstof til akvakulturerhvervet

Til info

Venlig hilsen

Helene Bjerre

Medlemsservicekoordinator

Tlf. direkte 56 13 02 02 | hbj@danskevv.dk

Solrød Center 20C | 2680 Solrød Strand

www.danskevv.dk | info@danskevv.dk

Mathias Mæhle

Til: Pia Saxild
Emne: SV: Høring af Lovforslag om indfasning af kvælstof til akvakulturerhvervet

Fra: Pia Saxild [<mailto:PS@fbr.dk>]
Sendt: 21. december 2017 10:20
Til: Miljø- og Fødevareministeriets Departement
Cc: Agnete Sigurd; Mathias Mæhle
Emne: SV: Høring af Lovforslag om indfasning af kvælstof til akvakulturerhvervet

Journalnummer 2017-12084

Forbrugerrådet Tænk har af ressourcemæssige årsager ikke mulighed for at forholde os til udkast til forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (indfasning af kvælstof til akvakulturerhvervet). Forbrugerrådet Tænk kan således ikke tages til indtægt for at støtte forslaget eller for at gøre det modsatte.

Med venlig hilsen

Vibeke Myrtue Jensen
Politisk rådgiver, miljø og transport

Forbrugerrådet Tænk
T +45 7741 7790 / vmj@fbr.dk / taenk.dk
Fiolstræde 17 B / Postboks 2188 / 1017 København K

**Forbrugerrådet
Tænk**
Danish Consumer Council

Ebeltoft den 02.01.2018

Havbrugsgruppen Ebeltofts bemærkninger til udkast til "Forslag til lov om ændring af miljøbeskyttelse". (Indfasning af kvælstof til akvakulturerhvervet)

Lovforslaget handler om, at ministeren bemyndiges til at fastsætte regler om de kvælstofpuljer, der som følge af landbrugspakken er til rådighed for akvakultursektoren.

Det fremgår, at loven træder i kraft 1. juli 2014 og ophæves den 22. december 2021 med udløbet af anden vandplanperiode og samtidig med udløbet af Landbrugspakken.

Vi har ingen bemærkninger til udformningen af selve lovforslaget, hvorimod indholdet i de tilknyttede bemærkninger giver anledning til overvejelser og bemærkninger.

Folketingsmedlem Søren Egge Rasmussen (EL) har stillet fire spørgsmål til Miljø- og Fødevareudvalget om lovforslaget. Havbrugsgruppen har valgt at fremsætte vores bemærkninger i form af kommentarer til disse fire spørgsmål samt de tilknyttede besvarelser fra Ministeren (spørgsmål og svar er vedhæftet):

Havbrugsgruppens bemærkninger til SPM 252

Opgørelsen over kvælstofudledningen er svær at blive klog på og den anvendte opstilling giver muligvis ikke et retvisende billede fordi tabel 1 i svaret viser den akkumulerede tilførsel af kvælstof for akvakultur generelt. I opgørelsen bør skelnes mellem udledning fra Dambrug og udledning fra havbrug jf. eksempel:

<i>Den samlede udledning i 2021 udgør</i>	<i>423 tons</i>	
<i>Heraf bestående havbrug</i>	<i>43 tons, direkte udledning til kystvandene</i>	<i>43 tons</i>
<i>Resten fra dambrug</i>	<i>380 tons, her af øget tilførsel til kystvandene</i>	<i>?</i>
<i>Øget tilførsel til kystvandene i alt</i>		<i>?</i>

Det bør særskilt oplyses hvor stor en andel af de 380 tons der fra vandløbene udledes til kystvandene.

Udledningen fra dambrug sker året rundt, hvorimod udledningen fra havbrug ligger i sommerhalvåret, hvorfor effekten af udledningen skal beregnes på grundlag af faktor 3.

For at kunne bedømme en eventuel skadevirkning er det ret afgørende, at få oplyst til hvilke kystvande udledningen fra henholdsvis dambrug og havbrug sker - jf. spørgsmål **254**, hvor der i Ministerens besvarelse kun gives et generelt svar med tal for den samlede udledning fra akvakultursektoren.

Der er pt. 21 bestående havbrug i udkastet benævnt "visse havbrug" hvoraf nogle oplyses forsat at være uden miljøgodkendelse. Disse havbrug har, mod at leve op til nye skærpede krav, mulighed for at få tildelt nogle tons af puljen på 43 tons kvælstof.

De 21 havbrug ligger spredt i området fra Samsø -Lillebælt - Fynske Øhav, Østersøen og til sydlige del af Storebælt. Afhængig af hvor mange havbrug puljen på 43 tons bliver fordelt på, vurderes den samlede tildeling at få ret begrænsede konsekvenser for miljøet.

Det fremgår af udkastet side 3, at ordningen foreslås at ophøre automatisk sammenfaldende med udløbet af vandområdeplanerne for 2. planperiode, næsten sammenfaldende med udløbet af aftalen om fødevarer- og landbrugspakken.

Et uafklaret spørgsmål i den forbindelse er, hvad der skal ske, hvis man ikke når reduktionsmålene ved hjælp af de i landbrugspakken anførte virkemidler og derved kommer i konflikt med forpligtelserne i forhold til EU?

Havbrugsgruppens bemærkninger til SPM 253

Her drejer det sig primært om, hvad der kommer til at stå i bekendtgørelsen og hvilke bemyndigelser ministeren får også i relation til de nye store havbrug i Kattegat. Hermed er vores bemærkning til spørgsmål 256 også givet.

Dog går vi ud fra, at de 380 tons til dambrug og 43 + 800 tons til havbrug blot er en begyndelse i forhold til det samlede vækstinitiativ, og at ministeren i årene fremover, hvis der træffes beslutning om eller konstateres yderligere råderum, kan tildele nye puljer både til dambrug og havbrug med udledning til kystvandene og til havbrug uden for 1 SM-grænsen.

Den formodning bekræftes af bemærkning til lovforslaget side 14, hvor bl.a. mulighed for omfordeling nævnes og endvidere i afsnit 4:

"I vandområder, hvor miljømålet ikke nås inden 2021 og, der derfor er en udskudt indsats til tredje planperiode(2021-2027), vil der konkret være mulighed for at tillade en merudledning af kvælstof, hvis det ikke fører til forringelse af vandområdet, og der forsat sikres en vis forbedring af vandområdet."

Side 20 afsnit 3: *"Afhængig af bl.a. omfanget af en omfordeling vil der i tredje planperiode (2012-2027) kunne være behov for at pålægge en større indsats i de oplande, **hvor ansøgningerne om kvælstof overstiger det**, som er indregnet i vandområdeplanerne for anden planperiode*

Altså lægges der op til en yderligere udskydelse af tidspunktet for målopfyldelse og dermed opnåelse af "god økologisk tilstand" i de indre farvande for at tilgodese behovet i "Dansk akvakultur i vækst" – hvilket ikke er acceptabelt.

Vi henviser i øvrigt til konklusionen i "Forslag til indsatsprogram under Danmarks Havstrategi" hvoraf det fremgår, at uanset alle indsatser "vurderes direktivets overordnede mål om god miljøtilstand ikke at kunne nås i 2020 for alle danske havområder på grund af den generelle forsinkelse i miljøet og den langsomme vandudskiftning i Østersøen. Derfor er der behov for at anvende undtagelsesbestemmelse § 11, stk. 2, (Lov om havstrategi, jf. bekendtgørelse 1203, 28.09. 2016), som omfatter forhold, som ikke tillader opnåelse af god miljøtilstand i 2020, men først på et senere tidspunkt."

Spørgsmål

Hvad har den højeste prioritet i forhold til EU lovgivningen:

- 1) opfyldelse af de på et langt tidligere tidspunkt aftalte miljømål?
- 2) eller implementeringen af regeringens vækstpakke?

Konsekvenser som følge af forslaget

På side 22 – 25 redegøres for en række konsekvenser bl.a. økonomiske for det offentlige og erhvervslivet, administrative konsekvenser for borgerne og miljømæssige konsekvenser samt forholdet til EU retten.

Tildelingen af 380 tons til *dambrugssektoren* forventes at føre til en udledning til kystvandene på ca. 350 tons kvælstof og forventes at resultere en udvidelse af ferskvandsproduktionen på ca. **15.000 tons** fisk.

Tildeling af **350 ton kvælstof** til *havbrugssektoren* omregnet med faktor 3 medfører en udledningseffekt svarende til **1050 tons kvælstof**, men forventes blot at resultere i en produktion på ca. **7500 tons** regnbueørred. Altså en åbenlys ikke bæredygtig produktion, hvor rogn oven i købet er hovedproduktet, som eksporteres til Japan og *dermed ikke opfylder EU's vækstdirektiv*.

Af lovforslagets bemærkninger fremgår, at forslaget ikke indebærer forhold der direkte eller indirekte indeholder EU – retlige aspekter. På baggrund af foranstående konstateringer er Havbrugsgruppen Ebeltoft ikke enig i denne påstand.

Ovenstående beregning dokumenterer, at ressourceeffektive ferskvands – og saltvandsdambrug og recirkulerede lukkede anlæg er mere end dobbelt så produktionseffektive som havbrug og har potentiale til yderligere reduktion af miljøbelastningen, hvorfor disse bør gives den højeste prioritet frem for at udbyggehavbrugssektoren i de indre danske farvande.

Havbrugsgruppens bemærkninger til SPM 254

Se bemærkning under spørgsmål 252

Havbrugsgruppens bemærkninger til SPM 255

I bemærkning til L111 har Havbrugsgruppen Ebeltoft tidligere påpeget det uheldige i, at godkendelsesmyndigheden vedrørende havbrug er opdelt mellem henholdsvis kommunerne og Miljøstyrelsen og *stillet forslag om at ansvaret for godkendelse af havbrug placeres ved Miljøstyrelsen, hvorimod ansvaret for godkendelse af dambrug forbliver ved kommunerne*. Behovet for nævnte ændring understøttes bl.a. af ministerens svar, hvor ministeren må erkende, at man ikke har overblik. Dertil kommer, at forvaltningen i kommunerne tilsyneladende er af meget forskellig kvalitet, hvor Hedensted Kommune fremstår som en kommune med en mangelfuld og uhensigtsmæssig forvaltning af havbrugsområdet.

I den fremtidige forvaltning af placeringstilladelser og miljøgodkendelse af nye såvel som bestående havbrug skal Miljøstyrelsen til gengæld inddrage kommunerne i hele processen så der gives mulighed for løbende at påvirke beslutningen.

Det gælder især varetagelse af kommunens strategiske og overordnede interesser jf. kommuneplanen og sektorplaner bl.a. rekreative, erhvervs - og turistmæssige interesser knyttet til kystzonen og berørte havområde, som ikke nødvendigvis afgrænses 1 SM fra kysten.

I den forbindelse skal kommunerne kunne kræve omfattende socioøkonomiske analyser gennemført som grundlag for en afvejning af forholdet mellem havbrugsprojekters merbelastning og dermed relevans i forhold til de interessenter der er afhængige af et rent miljø i kystzonen og god økologisk tilstand i havområdet under iagttagelse af proportionalitetsprincippet.

Venlig hilsen

Thorkild Hansen
Søndergade 9
8400 Ebeltoft
Tlf. 40364739

Kontaktperson Havbrugsgruppen Ebeltoft

Miljø- og Fødevarerministeriet

Miljø og Teknik
Laksetorvet
8900 Randers C

Telefon +45 8915 1515

frank.norgaard@randers.dk
www.randers.dk

04-01-2018 / 09.18.00-K04-1-18

Høringssvar til udkast til forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse

På vegne af Randers Kommune indgives hermed høringssvar til "Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Indfasning af kvælstof til akvakulturerhvervet)".

Randers Kommune har besluttet at gå ind i problemstillingen om etablering af havbrug ved Djurslandskysten. Der er derfor ved brev af 7. december 2017 fremsendt bemærkninger til Miljø- og Fødevarerminister Esben Lunde Larsen om problemstillingen med miljøskadelige havbrug ved Djurslandskysten.

Randers Kommune har ikke været hørt i forbindelse med lovforslaget om indfasning af kvælstof til akvakulturerhvervet.

Med udsigten til at tillade en udvikling af havdambrugs industri udfor Djurslandskysten og den øgning af belastning med kvælstof, fosfor og organisk stof af nærområdet, det vil medføre, finder Randers Kommune, at det er nødvendigt at kommentere herpå.

Planerne om at tillade en udvikling af havbrugsindustri langs Djurslandskysten vil belaste nærområdet, herunder Randers Fjord, negativt.

Randers Kommune skal tilkendegive, at det er yderst beklageligt, at man med den ene hånd tillader en betragtelig forøgelse af udledningen af næringsstoffer og organisk stof til havmiljøet, og med den anden hånd anvender mange økonomiske ressourcer på at reducere udledninger til havmiljøet. Dette gennem begrænsninger overfor landbruget, ekstra rensning indenfor spildevandssektoren og generelle miljøkrav over for virksomheder med egen udledning.

Ved udviklingen indenfor landbaserede dambrug, er muligheden for at rense vandet bl.a. gennem biofilter, mikrosigter med mere, blevet væsentligt forbedret de senere år. Randers Kommune ser således langt hellere, at der investeres i landbaserede anlæg, som kan rense spildevandet ved kilden, istedet for store havanlæg med krav om tvivlsomme kompensationsopdræt af muslinger og tang

Med venlig hilsen

Frank Nørgaard
Formand for miljø- og teknikudvalget
Randers Kommune

Grøndalsvej 1D, 8260 Viby J

Miljø- og Fødevarerministeriet

4. januar 2018
Side 1 af 1

Bidrag til Miljø- og Fødevarerministeriet om forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (indfasning af kvælstof til akvakulturerhvervet) med høringsfrist 4. januar 2018

Af en artikel i Aarhus Stiftstidende den 29. december 2017 fremgår, at lovgrundlaget for bl.a. havdambrug er i høring, og fristen for kommentarer og indsigelser udløber torsdag 4. januar 2018. Høringsbrev, lovforslag mv. er ikke sendt til Aarhus Kommune og kommunen står ikke på ministeriets høringsliste.

Det er umiddelbart vurderingen, at Aarhus Kommune har en væsentlig interesse i lovforslaget om indfasning af kvælstof i akvakulturerhvervet – en ændring af miljøbeskyttelsesloven. Gennem spildevandsplanen har kommunen myndighed og indflydelse på udledninger af spildevand og investeringer i rensningsanlæg mv. Gennem vandplaner og indsatsplaner til drikkevandsbeskyttelse har kommunen myndighed og indflydelse på tilførsel af næringsstoffer til grundvand, vandløb, søer og havet. Herudover knytter der sig en række rekreative og turismemæssige hensyn og interesser til et rent havmiljø, der ligeledes kan være med til at styrke lokalsamfund langs kysten. Lovforslaget har et sådant indhold, at de direkte involverede decentrale myndigheder i Danmark - i dette tilfælde kommunerne – bør høres. Med henblik herpå anbefales derfor, at høringsperioden for lovforslaget forlænges.

Herved kan beslutningsgrundlaget for ændringen af miljøbeskyttelsesloven suppleres med de vigtige faglige, samfundsmæssige og økonomiske konsekvenser, som kommunen med sine ansvarsområder og erfaringer kan bidrage med. Et sådant fagligt og økonomisk supplement til det eksisterende høringsmateriale anses for værende nødvendigt for at kunne foretage en kvalificeret politisk beslutning.

Med venlig hilsen

Anders Maltha Rasmussen
Konstitueret centerchef

TEKNIK OG MILJØ

Center for Miljø og Energi
Aarhus Kommune

Grøndalsvej 1D
8260 Viby J

Telefon: 89 40 22 13

E-mail:
miljoeoenergi@aarhus.dk
Direkte e-mail:
virksomheder@mtm.aarhus.dk
www.aarhus.dk

Sagsbehandler:
Anders Maltha Rasmussen

Miljø- og Fødevareministeriet
mfvm@mfvm.dk
agnsi@mfvm.dk
mamae@mfvm.dk

Brancheorganisation for leverandører af komponenter, anlæg, foder, serviceydelser og viden til akvakultursektoren.

AquaCircle er ligeledes det danske 'spejl' af European Aquaculture Technology & Innovation Platform (EATIP)

Pligtgårdsvej 22
 DK- 2660 Brøndby Strand
 Kontor: (+45) 43 54 41 31
 Mobil: (+45) 40 22 22 60
info@aquacircle.org
www.aquacircle.org

4. januar 2018

Vedr.: Høringsudkast til lovforslag om ændring af miljøbeskyttelsesloven

(med henblik på at skabe hjemmel til, at miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om kvælstofpuljer til brug for godkendelsesmyndighedens behandling og afgørelse af sager om miljøgodkendelse af miljø- og ressourceeffektive dambrug samt visse havbrug....)

Overordnet finder AquaCircle, at høringsudkastet svarer fint til de politiske ambitioner angivet i vækstplan for akvakultur og i 'fødevarepakken'.

AquaCircle vil dog påpege følgende i forhold til udkastet:

Allerede i indledningen introduceres et udefineret begreb; "ressourceeffektive og miljøvenlige dambrugsanlæg". Vi anbefaler at disse begreber defineres nærmere og gøres målbare. AquaCircle anvender ofte figuren (Figure 1) nedenfor til illustration af kompleksitet og recirkuleringsgrad. Det siger sig selv at stigende brug af rense-teknologier vil føre til reducerede udledninger af såvel organisk materiale som næringsstoffer. Produktionsbidragsmodellen samt Dambrugsmodellen (begge udarbejdet af DTU-Aqua) kan sikkert anvendes som grundlag for en definition af de to begreber. Hertil kan knyttes faktiske måleresultater indhentet fra de eksisterende danske dambrug reguleret ved 'udleder-kontrol-metoden'.

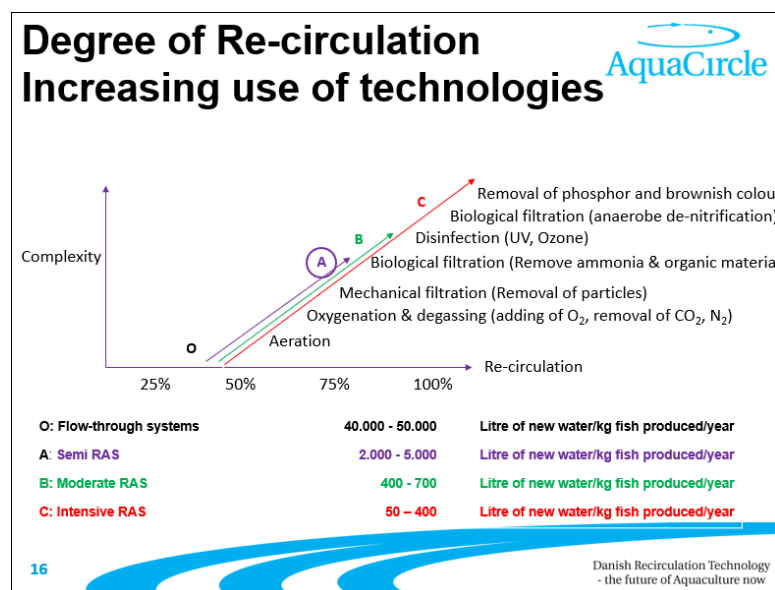

Figure 1 Semi-Ras svarer til danske modeldambrug

Tilsvarende anvender AquaCircle en objektiv og reproducerbar definition for recirkuleringsgraden (Figure 2).

Definition of Re-Circulation

Water exchange per amount of feed put into the system per day is the most accurate definition.

$$\text{Water exchange per kg feed} = \frac{\text{Water exchange/day (m}^3\text{/day)}}{\text{Feeding/day (kg/day)}}$$
$$\text{Water exchange per kg feed} = \frac{120 \text{ (m}^3\text{/day)}}{300 \text{ (kg/day)}}$$

Water exchange per kg feed = 400 l/kg feed

The water consumption per kg fish produced is thus depending on the farmers skill:
If feed conversion ratio (FCR) is 1, the water exchange per kg fish produced will be 400
If FCR = 0,9 consumption will be 360 litre per kg fish produced
If FCR = 1,1 consumption will be 440 litre per kg fish produced

Danish Recirculation Technology
- the future of Aquaculture now

17

Figure 2 Objektiv og reproducerbar begrebsdefinition af recirkuleringsgrad

I afsnittet 3.1.1. angives forskellige dambrugstyper. RAS anlæg er ikke nævnt eller defineret, men bortset fra FREA-anlæg, som ikke har udledning til recipient, mener vi, at definitionen af fiskeopdrætsanlæg bør følge den mængde vand der medgår til produktionen, jf. Figur 1 og 2. Vi er forstående for, at man i Danmark anvender begreber som dambrug, RAS, modeldambrug type 1 eller type 3, men i AquaCircle rubricerer vi oftest anlæg efter den mængde vand der medgår til produktionen, uanset om der er tale om salt- eller ferskvand.

I tillæg hertil, og da lovforslaget handler om kvælstof, burde det selvsagt være muligt, at fordele udledningstilladelser på baggrund af den mængde kvælstof produktionsanlægget udleder per produktionsenhed (kilo kvælstof per ton fisk) under behørig hensyntagen til recipientens kvalitetsambition. En tilsvarende angivelse af fosforudledning per produktionsenhed vil være en naturlig følge.

Det følger jo netop af ovenstående, at en høj grad af recirkulering kan opnås ved anvendelse af rense-teknologier, hvilket betyder, at den vandmængde der udledes er reduceret, hvorfor 'end of pipe' behandling vil være overkommelig.

Vi er enige med udkastet angivelse af, at øget kvælstofudledning kun skal kunne tildeles anlæg der er reguleret ved udleder-kontrol. Derimod finder vi ikke, at der er saglig begrundelse for at eksisterende produktionsanlæg skal reserveres i pulje på 200 tons mens 180 tons reserveres til nye anlæg. AquaCircle argumenterer (som ovenfor), at disse to mængder kvælstof samles i en pulje og tildeles de mest "ressource effektive og miljøvenlige" uanset om der er tale om ny-anlæg eller modernisering/ombygning.

AquaCircle finder det anbefalelsesværdigt at der udvises fleksibilitet med hensyn til omfordeling af kvælstofpuljen mellem årene – ofte tager det lang tid at få indhentet nødvendige tilladelser og etableret/ombygget anlæg. Da der samtidig først er

mulighed for at søge tilskud fra EMFF fra 2019 vil det sikkert også påvirke etablerings-hastigheden.

I øvrigt mener vi ikke at landbaserede saltvandsproduktionsanlæg indtager overfladevand (bl.a. side 4 og 5), tværtimod er der ofte tale om et stranddræn eller anden form for dræn/ boring i havbunden.

Med de bedste hilsner

Jesper Heldbo

Sekretariatet

Tel: (+45) 43 54 41 31

Mobil: (+45) 40 22 22 60

jesper@aquacircle.org

www.aquacircle.org

Branche organisationen for leverandører af anlæg, komponenter, foder, serviceydelser og viden til akvakultursektoren.

AquaCircle er det danske 'spejl' af European Aquaculture Technology & Innovation Platform (EATIP)

Danish Recirculation Technology
- the future of Aquaculture now

Til

Miljø og Fødevarer Ministeriet

mfvm@mfvm.dk

cc til agnsi@mfvm.dk og mamae@mfvm.dk

Danmarks Naturfredningsforenings hørings svar til Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Indfasning af kvælstof til akvakulturerhvervet)

Forslaget til lovændring er ifølge høringsbrevet sendt i høring 1. december til høringsparterne. Danmarks Naturfredningsforening (DN) har imidlertid ikke modtaget høringsmaterialet og indgår heller ikke i listen over hørte parter i selve lovforslaget. DN har således selv "fanget" at sagen var i høring og betragter det som en hændelig, men alvorlig, fejl i betragtning af at høringen løber hen over en juleferie, hvilket som udgangspunkt allerede i sig selv er begrænsende for høringsparternes råderum, og i betragtning af at DN har udvist megen engagement omkring netop akvakultur og landbrugspakken.

Med forslaget til ændring af miljøbeskyttelsesloven ønsker regeringen at skabe lovhjemmel til at miljøministeren/Miljøstyrelsen kan udmønte en pulje på 423 tons ekstra kvælstof til brug for kommunernes miljøgodkendelser til ferskvandsdambrug, saltvandsdambrug og havbrug, samt til fastsættelse af kriterier for tildeling fra puljen. De 423 tons ekstra kvælstof stammer fra Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke, hvor en vækstplan for akvakultur udgør et delelement.

DN er grundlæggende enig i at dansk akvakulturproduktion bør foregå på miljø- og ressourceeffektive anlæg, der gør brug af bedste tilgængelige teknologi, BAT for herigennem fortløbende at minimere det økologiske fodaftryk fra disse produktionsanlæg. Samtidig er det afgørende, at disse produktionsanlæg kun godkendes, hvis det kan ske i overensstemmelse med forpligtelserne i vandrammedirektivet, habitatdirektivet og havstrategidirektivet, herunder særligt forpligtelserne om, at der skal opnås god økologisk tilstand i de danske vandområder, og deres miljøtilstand ikke må forringes i mellemtiden.

Det springende punkt i lovforslaget er ikke om eller hvordan man kan omfordele kvælstofudledninger mellem erhvervssektorer/udledere indenfor de enkelte vandoplade, men om der kan tillades udledt mere kvælstof til de danske kystvande fra akvakultur i betragtning af deres nuværende miljøtilstand, uden fuld dokumentation for at som minimum tilsvarende reduktioner foretages i samme vandområder indenfor andre sektorer samtidig med, at der eventuelt godkendes en øget udledning fra akvakulturer.

Som det foreligger jvf svar på MOF 252 betyder de 423 tons ekstra kvælstof en ekstra udledning af kystvandene på 400 tons. Denne ekstra udledning udgør ubetinget en forringelse i form af et skridt væk fra opnåelsen af god miljøtilstand samt tilsidesættelse af direktivmæssige ikke-forringelsesprincipper.

Der henvises i lovens bemærkninger til dom (C-461/13) - Weserdommen hvad angår forringelser. I dommen refereres VRDs betragtning 32:

(32) Der kan være grunde til undtagelser fra kravet om at undgå yderligere forringelse eller at opnå en god tilstand under specifikke forhold, hvis bestræbelserne mislykkes på grund af uforudsete eller ekstraordinære omstændigheder, navnlig oversvømmelser eller tørke, eller nye ændringer af et overfladevandområdes fysiske karakteristika eller ændringer i grundvandsstanden af hensyn til væsentlige samfundsinteresser. Men der må i så fald træffes enhver rimelig foranstaltning for at afbøde den skadelige virkning på vandområdets tilstand.»

Direktivets artikel 4, stk. 7, rummer netop bestemmelser om sådanne undtagelser:

»Medlemsstaterne misligholder ikke dette direktiv, hvis

- manglende opnåelse af god grundvandstilstand, god økologisk tilstand eller, hvor det er relevant, godt økologisk potentiale, eller manglende forebyggelse af forringelse af et overfladevandområdes eller en grundvandsforekomsts tilstand skyldes nye ændringer af overfladevandområdets fysiske karakteristika eller forandringer i grundvandsforekomsternes niveau, eller hvis*
- manglende forebyggelse af et overfladevandområdes forringelse fra tilstanden »høj« til tilstanden »god« skyldes nye bæredygtige menneskelige udviklingsaktiviteter,*

og følgende betingelser alle er opfyldt:

- a) [D]er tages alle praktisk gennemførlige skridt for at mindske den skadelige indvirkning på vandforekomstens tilstand.*
- b) [G]rundene til disse ændringer eller forandringer er specifikt angivet og forklaret i den vandområdeplan, der kræves i henhold til artikel 13, og målene revideres hvert sjette år.*
- c) [Æ]ndringerne eller forandringerne er begrundet i væsentlige samfundsinteresser, og/eller nyttevirkningerne for miljøet og samfundet ved opnåelse af målene i stk. 1 er mindre end de nyttevirkninger, der følger af de nye ændringer eller forandringer for befolkningens sundhed, opretholdelsen af menneskers sikkerhed og en bæredygtig udvikling [...]*
- d) [D]e nyttige mål, der tilsigtes ved de nye ændringer eller forandringer af vandområdet, kan ikke på grund af tekniske vanskeligheder eller uforholdsmæssigt store omkostninger opnås med andre midler, som miljømæssigt er en væsentligt bedre løsning.»*

Dommen rummer desuden følgende betragtninger:

- 50 *Heraf følger det, at enhver forringelse af tilstanden for et vandområde skal undgås, medmindre der indrømmes en fravigelse, uafhængigt af de mere langsigtede planer, der følger af forvaltningsplaner og indsatsprogrammer. Forpligtelsen til at forebygge forringelse af tilstanden for vandområder er bindende i hver fase af gennemførelsen af direktiv 2000/60 og gælder for alle typer overfladevandområder og alle tilstande, for hvilke der er vedtaget eller burde være vedtaget en forvaltningsplan. Den pågældende medlemsstat er følgelig forpligtet til at nægte at godkende et projekt, såfremt sidstnævnte kan medføre en forringelse af tilstanden for et berørt overfladevandområde eller indebærer risiko for, at der ikke opnås en god tilstand for overfladevand, medmindre det pågældende projekt anses for at være omfattet af en undtagelse i henhold til artikel 4, stk. 7, i dette direktiv.*
- 51 *Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det første og det fjerde spørgsmål besvares med, at artikel 4, stk. 1, litra a), nr. i)-iii), i direktiv 2000/60 skal fortolkes således, at medlemsstaterne – medmindre der indrømmes en fravigelse – er forpligtede til at nægte at godkende et enkeltprojekt, såfremt det kan medføre en forringelse af tilstanden for et overfladevandområde, eller når det indebærer risiko for, at der ikke opnås en god tilstand for overfladevand eller et godt økologisk potentiale og god kemisk tilstand for overfladevand på den i direktivet fastsatte dato.*

Det er utvivlsomt, at de yderligere 400 tons kvælstof både indebærer en forringelse og medfører risiko for at god økologisk tilstand ikke opnås til det i direktivet fastsatte tidspunkt i 2015, som jo allerede er markant overskredet. Der foreligger således et ufravigeligt krav om, at der kun kan ske en fravigelse efter artikel 4, stk. 7, hvis alle ovennævnte betingelser a)-d) er opfyldt. Opfyldelsen af disse betingelser er ikke godtgjort i lovbemærkningerne. Lovbemærkningerne forholder sig alene til Weserdommens 2. kendelse. DN finder, at lovforslaget kun kan vedtages, hvis det bliver godtgjort, at de nævnte betingelser er eller kan opfyldes i forbindelse med en godkendelse af et anlæg efter loven.

Det er værd også at bemærke EU-domstolens betragtninger i punkt 67: *Hvad angår kriterierne for, at det kan fastslås, at der foreligger en forringelse af tilstanden for et vandområde, skal der mindes om, at det fremgår af opbygningen af artikel 4 i direktiv 2000/60, og bl.a. stk. 6 og 7 heri, at – selv midlertidige – forringelser i et vandområde kun er tilladte under ekstraordinære omstændigheder. Heraf følger det, at den tærskel, hvorover der foreligger en tilsidesættelse af forpligtelsen til at forebygge forringelse af et vandområde, skal være lav.*

DN kan ikke se hvori de ekstraordinære omstændigheder i landbrugspakkens akvakulturdel består. Aftalen vil tillade en vækst i akvakulturerhvervet ved at give tilladelse til merudledning af 423 tons kvælstof uden at det godtgøres, hvorledes de medfølgende forringelser kompenseres. Regeringen skylder således at dokumentere opfyldelse af kravene til at anvende en fravigelse i direktivets forstand og med de krav, det indebærer. Det er således nødvendigt, at få klarlagt, hvor en tilsvarende compensation finder sted, og hvornår det sker. Det skal understreges, at DN er klar over, at med landbrugspakken er der søgt opstillet et kvælstofregnskab, der samlet viser en nedgang i kvælstofudledningen. Regnskabet dokumenterer imidlertid ikke, at nærværende lovforslag overholder ovennævnte betragtninger i punkt 67 fra EU-domstolens side.

Dette heller ikke selvom det fremgår af lovbemærkningerne

"Den merudledning af kvælstof til kystvande, der kan ske som følge af lovforslaget (423 tons), er som nævnt i tidligere afsnit indregnet i de gældende vandområdeplaner. Der er således allerede planlagt indsatser til i fornødent omfang at udligne den merudledning af kvælstof, som Miljøstyrelsen vil kunne give tilladelse til indenfor rammerne af lovforslaget. Indsatserne omfatter den målrettede efterafgrødeordning og den målrettede regulering, der dimensioneres med henblik på at sikre, at der ikke sker forringelse af vandområder som følge af den samlede forventning til udviklingen i kvælstofudledningen i perioden 2016-2021, herunder udmøntning af ordningen."

Det er DNs vurdering, at planlagte indsatser ikke kan sikre mod forringelser i et vandområde, heller ikke midlertidige forringelser med mindre de planlagte indsatser er sat i værk, og har den nødvendige virkning mindst samtidig med der godkendes en merudledning. Det vil sige, at såvel den målrettede efterafgrødeordning som den målrettede regulering skal være trådt i kraft og have bevirket nedgang i udledningen svarende til den udledning, der i givet fald godkendes. Der skal således være samtidighed mellem nedgangen i udledningen, der følger af de planlagte indsatser og den merudledningen, som godkendes. I modsat fald vil det ikke være i overensstemmelse med EU-domstolens betragtninger.

Af svar MOF 254 fremgår endvidere, at der hvor man mener at kunne tillade mere kvælstofudledning netop er i oplandet til Limfjorden, som ellers har det største indsatsbehov, hvad angår kvælstof og begrundelsen er "at der i vandområder, hvor der er en udskudt kvælstofindsats til tredje planperiode, kan være mulighed for at tillade en merudledning af kvælstof." DN finder, at en udskudt kvælstofindsats ikke kan lægges til grund for at godkende en øget udledning fra akvakultur uden at det vil komme i konflikt med EU-domstolens betragtninger.

Der er rejst seriøs tvivl om holdbarheden af landbrugspakkens grundlag - det gælder både den anvendte baseline, tidsrammerne og effekten af de påtænkte indsatser samt ikke mindst den ændrede marginaludvaskning, som landbrugspakken hviler på.

I betragtning af disse forhold finder DN, at lovforslaget først bør vedtages, når der foreligger klarhed for, at landbrugspakkens forudsatte baseline og tidsrammerne for indsatserne samt marginaludvaskningen har den nødvendige effekt på kvælstofudledningen. Alternativt bør forslaget vedtages under forudsætning af, at der skal foretages en evaluering af landbrugspakken og der på det grundlag sker en justering af rammen for merudledningen fra akvakultur, før der godkendes akvakulturanlæg efter loven.

Med venlig hilsen

Henning Mørk Jørgensen, havbiolog
31193235 hmj@dn.dk

Miljø- og Fødevareministeriet

Departementet

Slotsholmsgade 12

1216 København K

(Sendt elektronisk: mfvm@mfvm.dk)

Vingsted, den 4. januar 2018.

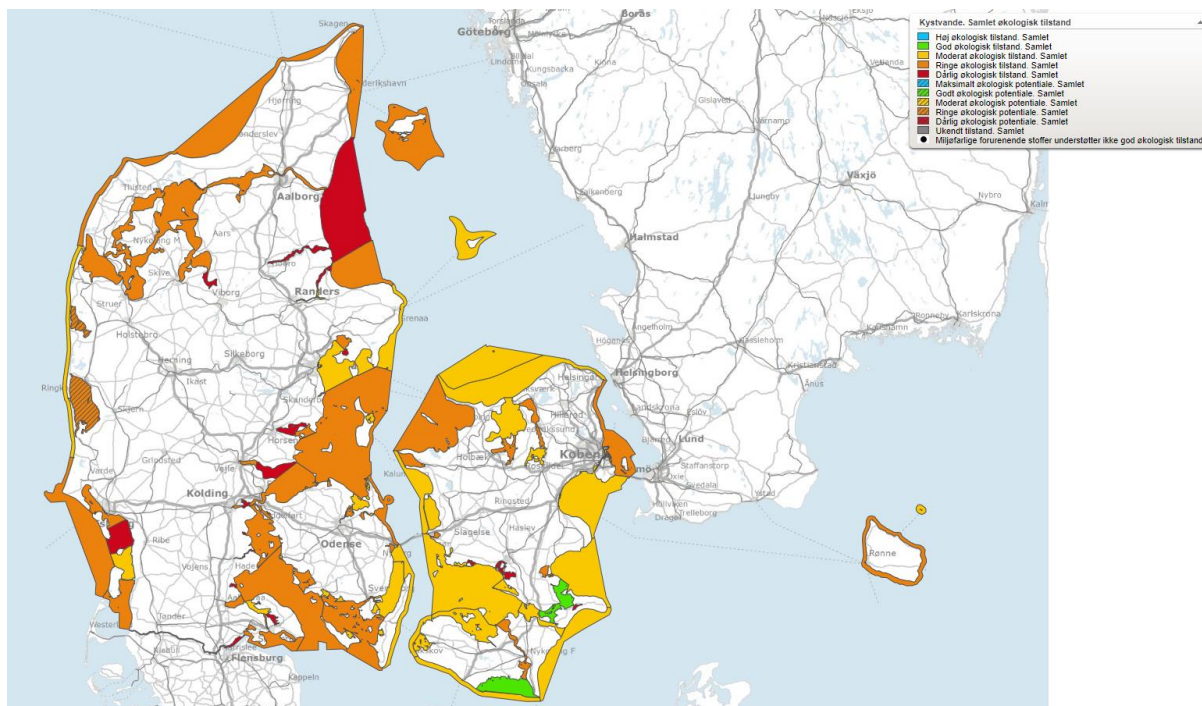
Danmarks Sportsfiskerforbunds høringsvar til udkast til forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Indfasning af kvælstof til akvakulturerhvervet)

Danmarks Sportsfiskerforbund takker for muligheden for at fremsende bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Indfasning af kvælstof til akvakulturerhvervet)

Lovforslaget er en konsekvens af Fødevare- og landbrugspakken (FLP) af 22. december 2015 mellem Venstre, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti der indgik en aftale om vækst i dansk akvakultur, herunder aftale om tildeling af nærmere fastsatte kvælstofpuljer på i alt 423 tons til akvakulturerhvervet. I forlængelse af FLP har aftaleparterne desuden udarbejdet en vækstplan for akvakultur "Dansk akvakultur i vækst", hvori tildeling af kvælstof også er beskrevet.

Høringsmaterialet:

Består af 1 side med lovforslaget samt et 2 siders orienteringsbrev og intet mindre end 34 siders bemærkninger til lovforslaget.

Kystvandes samlede økologiske tilstand MiljøGIS for Vandområdeplanerne 2015-2021. Juni 2016

Danmarks Sportsfiskerforbund er mildest talt forundret over lovforslaget. Et forslag der bemyndiger ministeren til at tildele akvakulturen ekstra udledning af 423 tons kvælstof, som efter DSFs overbevisning vil have en negativ effekt på vort vandmiljø.

Et vandmiljø der gisper. Ser vi på tilstanden (kortet ovenfor af den samlede økologiske tilstand i fjorde og øvrige kystvande), står det meget dårligt til. Samtidigt er det vigtigt at understrege, at udledning fra akvakulturerhvervet sker på det tidspunkt af året, hvor andre kilder som f.eks. udvaskning fra landbrugsarealer, er på et minimum grundet afgrødernes vækst. I hav og fjord samt langs kysterne, har algerne brugt den tilgængelige næring, og vil få en unaturlig opblomstring "takket være" udledningen fra specielt havbrugene.

Fosfor og B15 udledes i store mængder, men er knap nok omtalt

Det kan undre, at den ekstra udledning af fosfor og organisk iltforbrugende slam (B15) fra fiskeproduktionen ikke fylder mere i de 34 sideres bemærkninger til lovforslaget. Fosfor er indsatsområde i overfladevand opstrøms søer, og fosforvådområderne skal i perioden 2016-2021 i alt bidrage med en reduktion af fosforudledningen til søer med 5.000 kg/år. Fosforvådområdeindsatsen skal gennemføres og der er i alt afsat 84 mio. kr. til indsatsen.

Forholdet mellem udledning af kvælstof og fosfor i akvakulturerhvervet sker i et forhold på ca. 9:1. Hvis der gives tilladelse til udledning af 432 tons kvælstof, sker der yderligere en udledning af ca. 47 tons fosfor. Denne fosformængde er mere end 9 gange den mængde der skal fjernes af fosforvådområderne og som koster 84 millioner kr. Der kan naturligvis ikke sammenlignes på denne måde, men den økologiske tilstand i de Østjyske fjorde, som er recipient for meget spildevand fra dambrug er i dag dårlig. Hvordan vil den så ikke blive fremadrettet, med udledning af denne cocktail af kvælstof og fosfor mm.

Fosfor er også den væsentligste bremsende faktor for udvidelse af havbrug i forhold til aftaler i HELCOM, hvilket ikke behandles i bemærkninger til lovforslaget.

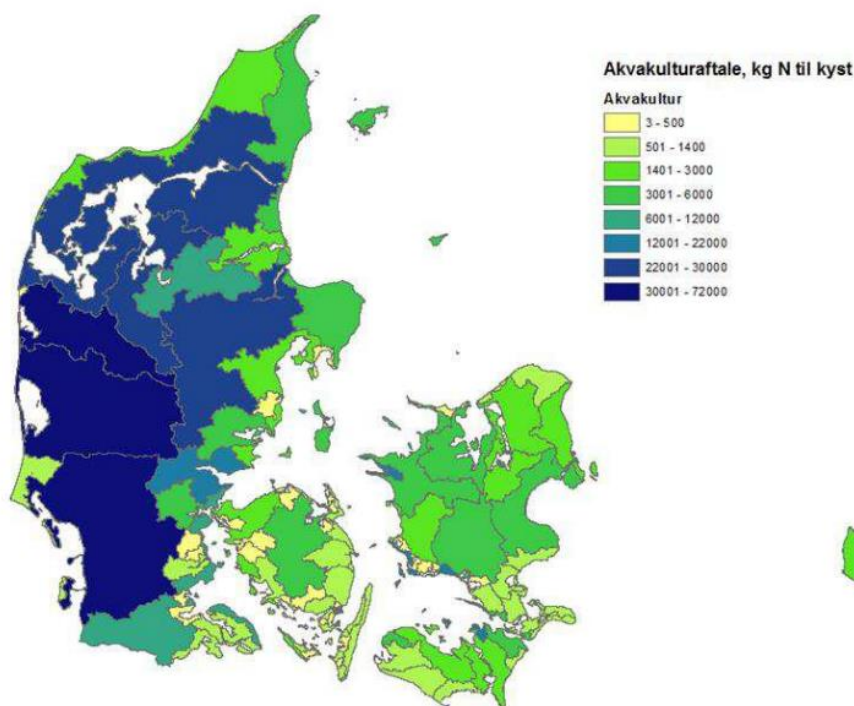
På Folketingets hjemmeside har vi fundet Miljø- og fødevareministerens besvarelse af spørgsmål nr. 254 (MOF alm. del) stillet 6. december efter ønske fra Søren Egge Rasmussen (EL).

”Ministeren bedes udarbejde et kort, som illustrerer de planlagte øgede udledning af kvælstof, som er nævnt i udkast til lovforslag om indfasning af kvælstof til akvakulturerhvervet, som er i høring til 4/1-18, jf. MOF alm. del – bilag 125”

I svaret fra Ministeren er indsat 2 kort:

Svar

Nedenstående kort viser kvælstofudledningen fra akvakultur, som den er indregnet i vandområdeplanerne 2015-2021. Kortet viser udledningen i kg N per delvandopland.

Til kortet er der flg. kommentar i ministerens svar:

Den allerede foretagne indregning i vandområdeplanerne af de 423 tons kvælstof i de enkelte vandområder er ikke i alle henseender afgørende for, hvor der vil kunne tillades en merudledning af kvælstof i forbindelse med de konkrete ansøgninger efter ordningen.

DSF finder det dybt problematisk at de østjyske fjorde, Vadehavet, Ringkøbing fjord, Nissum Fjord samt Limfjorden belastes så voldsomt. Det er områder, hvor miljøtilstanden nu er ringe eller dårlig, eller for de 2 vestjyske fjorde, er vurderet til et ringe økologisk potentiale. Derudover er det direkte morsomt, at kortet viser en stor akvakulturaktivitet på øerne og Bornholm. Sågar København og Lolland kommune er blevet til akvakultur kommuner. Er det fordi det trods alt ser bedre ud, hvis udledning fra de 423 tons kvælstof er fordelt over hele landet, frem for de områder, hvor der reelt foregår akvakulturaktiviteter?

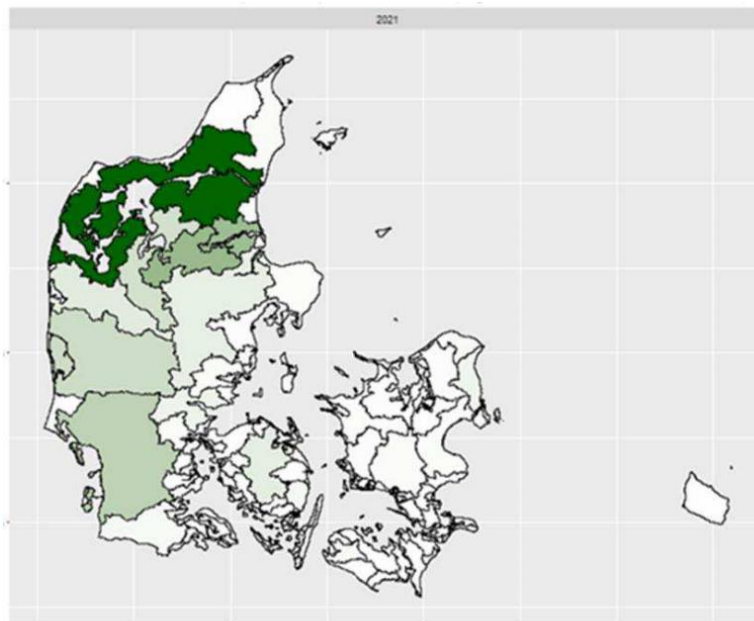
Ministerens sidste kommentarer til kortet peger i alle retninger.

Det andet kort i svaret til Søren Egge og kommentarerne virker direkte skræmmende:

Nedenstående kort viser fordelingen af det samlede potentiale for øget udledning af kvælstof fra akvakultur i 2021 som følge af lovforslaget om indfasning af kvælstof til akvakulturerhvervet. Kortet viser, hvor der kan ske en omfordeling af de 423 tons kvælstof mellem kystvandområderne. I de mørkegrønne områder er der størst potentiale for at kunne opnå tilladelse til merudledning af kvælstof.

Til kortet er der flg. kommentar i ministerens svar:

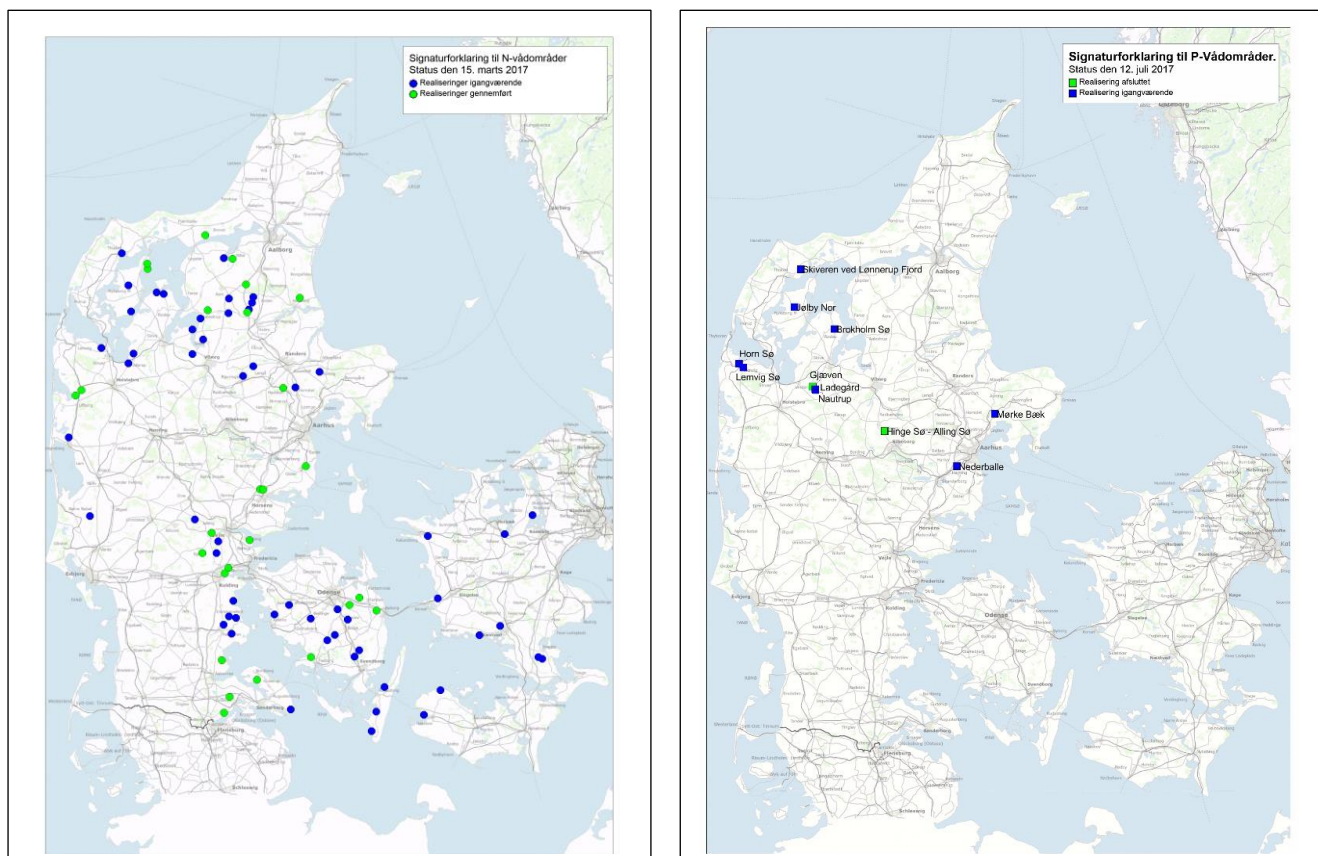
Kortet viser, at der i vandområder, hvor der er en udskudt kvælstofindsats til tredje planperiode, kan være mulighed for at tillade en merudledning af kvælstof. Dette forudsætter imidlertid, at det ikke fører til forringelse af vandområdet, og der fortsat sikres en vis forbedring af vandområdet. Tilladelse til øget udledning af kvælstof forudsætter herudover, at de øvrige betingelser for at opnå miljøgodkendelse er opfyldt.

DSF opfatter denne del af svaret som om disse områder er "opgivet" i forhold til at opnå målopfyldelse ved udgangen af 2027. Indsatsen er udskudt og dermed sandsynligheden for målopfyldelse. Det må være grunden til, at der svares at her er der mulighed for at tillade en merudledning. Dette er beskæmmende, specielt fordi flere af recipienterne er habitatudpeget, og dermed underlagt international beskyttelse.

DSF ser ikke at Natura 2000 udpegningerne er medtaget i nødvendigt omfang i bemærkningerne til lovforslaget eller i ministersvarene til Søren Egge. Det er sikkert fordi øvelsen med at tildele de ekstra 423 tons kvælstof er en umulig opgave, hvis vi skal leve op til kravene i vandramme- og havstrategidirektiverne, samt overholde beskyttelsen af vore Natura-2000 beskyttede arealer til lands og til vands.

Vådområdeindsats på kvælstof og fosfor er koncentreret i områder, hvor der skal udledes mere.

De 2 kort viser status for henholdsvis N-vådområder og P-vådområder pr. marts 2017. Grøn er gennemførte vådområdeprojekter og blå igangværende.

Disse 2 kort viser en massiv vådområdeindsats for N + P i Limfjordsoplandet, samt i oplandet til de tidligere omtalte østjyske fjorde, samt Odense Fjord. Det sammenholdt med kortet for potentialet for merudledning af kvælstof efter 2021 giver ingen mening.

Hvorfor bruge så mange resurser på vådområdeprojekter i oplandet til Limfjorden og Odense Fjord, hvis regeringen har opgivet målopfyldelse inden 2027, som det tyder på i Miljø- og fødevarerministerens besvarelse af spørgsmål nr. 254 (MOF alm. del) stillet 6. december efter ønske fra Søren Egge Rasmussen (EL).

Indsatsbekendtgørelsen og proportionalitet

På s. 8 – 9 i bemærkningerne til lovforslaget står:

Hvis myndigheden vurderer, at der ikke kan gives en tilladelse til udledning af kvælstof og fosfor efter § 8, stk. 3, kan myndigheden efter § 8, stk. 4, i indsatsprogrambekendtgørelsen indbringe sagen for miljø- og fødevarerministeren med henblik på at indhente tilladelse til en øget påvirkning i form af merudledning af kvælstof og fosfor, jf. stk. 3, til vandområder, der ikke har målopfyldelse på grund af næringsstofbelastning, og hvor der er opgjort et næringsstofreduktionsbehov. Dette er bl.a. relevant for merudledning af kvælstof til kystvande.

Ved vurderingen af, om tilladelsen kan meddeles af miljø- og fødevarerministeren, kan ifølge vejledningen til indsatsbekendtgørelsen bl.a. inddrages de konkrete lokale forhold i det eller de vandområder, der påvirkes af udledningen, omfanget af den øgede påvirkning, den samlede påvirkning af det eller de vandområder, der påvirkes af udledningen, udviklingen i den samlede påvirkning, omkostninger ved reduktion og proportionalitet, dvs. forholdet mellem projektets merbelastning og samfundets overordnede interesser i projektets gennemførelse m.v.

(Mine understregninger)

Det opfatter DSF som følger: Hvis kommunen/myndigheden vurderer, at der ikke kan gives tilladelse til udledning af kvælstof og fosfor (og B15 og medicin og hjælpestoffer), henvises til § 8 stk. 4 i Indsatsbekendtgørelsen BEK nr. 1521 af 15/12/2017 og efterfølgende bringes sagen for ministeren med henblik på at sikre tilladelse til en øget udledning.

DSF bemærker her, at sidste sætning i § 8 stk. 4 behændigt er udeladt. I denne sætning står **Ministeren kan i særlige tilfælde og efter en konkret vurdering tillade, at myndigheden meddeler tilladelse til den pågældende udledning.**

Det er DSFs overbevisning at **i særlige tilfælde** ikke gælder tildeling af ekstra kvælstof til akvakulturerhvervet vedtaget som en del af FLP.

Propernationalitetsbegrebet bruges og nævnes i forbindelse med samfundets interesse i (akvakultur) projektets gennemførelse. Men hvad med de borgere, der alle betaler i tusindvis af kroner i vandafledningsafgift og andre bidrag til drift af de kommunale rensningsanlæg? Er det i disse borgeres interesse, at der nu hældes flere næringsstoffer og slam ud i det danske vandmiljø? Et vandmiljø, som hver dansker betaler for at sikre mod at husspildevand påvirker negativt i vores vandmiljø. Eller hvor er propernaliteten mellem at tildele akvakulturerhvervet en meget stor kvælstofkvote, mens der bruges milliarder for at minimere udledning af næringsstoffer fra landbrugets arealer?

Ved at anvende oplysninger fra MSTs hjemmeside, kan DSF konstatere, at der er anvendt 1.1 milliard kroner på at fjerne 1.150 tons N i 1. planperiode 2009-15. En indsats, der skal modvirke en negativ påvirkning af de marine områder, ved at begrænse eutrofieringen langs de danske kyster/i de indre danske farvande. Dette betyder i runde tal, at det koster 1.000.000 kroner at fjerne 1 tons N.

Et andet "initiativ" er de målrettede efterafgrøder, som er en midlertidig ordning, der åbnede i 2017 og ophører efter 2018, hvor en ny miljøregulering træder i kraft. Der er afsat i alt 187 mio. kr. til tilskudsordningen. Ordningen dækker 265.000 ha efterafgrøder fordelt over 2017 og 2018. De 187 millioner er udelukkende fra den danske statskasse, mens vådområdeindsatsen medfinansieres af EU.

Der er ingen dokumentation for denne miljøregulering virker, eller dokumentation for at de 423 tons kvælstof ikke påvirker negativt.

Tildeles et dambrug/havbrug en ekstra kvælstofmængde ved en ny miljøgodkendelse er de sikret denne i de 8 år de er omfattet af retsbeskyttelsen. Viser det sig, at det er umuligt at opnå god tilstand i vandmiljøet, er der landbruget tilbage til at reducere på deres nuværende udledninger.

DSF vil gentage de bemærkninger vi fremførte i forbindelse med høringssvar til miljøvurdering af FLP:

Uenige med miljørapportens konklusioner

Vi er uenige miljørapportens konklusioner og af den overbevisning, som også forskere udtrykker, så vil "Pakken" medføre en merbelastning af søer, fjorde og kystvande i hele perioden frem til 2021. Det kan undre at rapporten ikke har vurderet på den forøgede fosforpåvirkning, som jo må være en naturlig konsekvens af en øget brug af natur- og kunstgødning. Et øget fosfor- og kvælstofbidrag fra marker og fra en 4-dobling af produktionen i akvakulturen vil øge udvaskningen og betyde en u hensigtsmæssig større vækst af alger og dermed en forøget risiko for forringelser i miljøtilstanden i vore søer, fjorde, langs kysterne samt i havet. Søer, fjorde og kystvandene er omfattet af vandrammedirektivet og dermed vandområdeplanerne, mens de åbne havområder blandt andet er beskyttet i med havstrategidirektivet.

De forringelser som Pakken medfører er i klar strid med Vandrammedirektivets bestemmelser om at de enkelte lande skal sikre vandmiljøet mod forringelser. Men vi vurderer desuden at andre direktiver vil blive overtrådt med initiativerne i pakken.

En lille merudledning kan være i strid med flere EU-Direktiver

Danmarks Sportsfiskerforbund vurderer at selv en ganske lille merudledning af næringsstoffer kan være i strid med Vandrammedirektivet. Vi vil henlede til en EU-dom C-461/13, hvor EU-Domstolen fandt, at de miljømål, som medlemsstaterne fastsætter i medfør af vandrammedirektivet, er bindende for medlemsstaterne også når projekter som f.eks. Landbrugspakken skal godkendes eller afvises. Medlemsstaterne må ikke give tilladelse til projekter, der forringer tilstanden af et vandområde. Vedrørende begrebet "forringelse af tilstanden", som ikke er defineret i vandrammedirektivet, fandt EU-Domstolen i ovenfor nævnte afgørelse, hvis det pågældende kvalitetselement som omhandlet i bilaget allerede befinder sig i den laveste klasse, udgør enhver forringelse af dette element imidlertid en »forringelse af tilstanden« for et overfladevandområde i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i artikel 4. Ved vurderingen af forringelsen ses udelukkende på kriterierne i vandrammedirektivets bilag V som er biologiske, Hydro morfologiske og fysisk-kemiske kriterier. Økonomiske kriterier inddrages ikke i dommen.

Da en lang række danske søer og fjordområder i gældende vandplaner har en nuværende økologisk tilstand svarende til dårlig eller ringe, er dette naturligvis ikke i trit med miljøvurderingen.

Afsluttende bemærkninger:

Afslutningsvis vil DSF anbefale at lovforslaget ikke vedtages. Uagtet det er en bemyndigelseslov, der senere skal udmøntes i bekendtgørelse, vejledning samt en strategisk miljøvurdering, ser vi så mange hindringer blandt andet en dårlig miljøtilstand i Danmarks overfladevand, samt at det er umuligt at udlede de 423 tons kvælstof og ikke mindst de 47 tons fosfor, uden at påvirke Natura-2000 områder negativt

Med venlig hilsen

Lars Brinch Thygesen

Natur- og Miljøkonsulent